

'Scharrelaars' in de Donaudelta

Het is elk jaar weer lastig een bestemming te kiezen waar we met de buitenlandreis naar toe gaan. Dit jaar zijn we op het idee gebracht door onze beste vrienden... de vogels. Vorig jaar waren we in Bulgarije en daar zagen we grote groepen pelikanen, ibissen en ooievaars overvliegen. Waar vlogen die heen? Volgens onze Bulgaarse gidsen gingen die allemaal naar de Donau-Delta. Het was duidelijk: "Wij gaan ook naar de Donau-Delta".

Evert Constandse & Bertus van den Brink

Scharrelaar

Na drieduizend kilometer mondt de Donau uit in drie hoofdstromen in de Zwarte Zee. Het deltagebied is een gelijkbenige driehoek met zijden van 120 km en een oppervlakte van 3000 km²; je kunt je er alleen per schip verplaatsen. Behalve de hoofdstromen zijn er zijriviertjes, natuurlijke kanaaltjes, kreken, dwarsverbindingen en verder rietvelden, moerasgebieden en, wat wij 'legakkers' zouden noemen. Er is nauwelijks bewoning; alleen wat nederzettingen van zoetwatervissers op de legakkers. Er komen maar liefst vijf vogeltrekroutes samen, zodat er een uniek en rijk vogelgebied is ontstaan.

Zo simpel als het was om te besluiten naar de Donaudelta te gaan, zo ingewikkeld was de voorbereiding. We hadden geen lokaal contact en je kunt er alleen met (kostbare) lijnvluchten komen. Uiteindelijk kregen we van onze Bulgaarse vrienden de naam Mihai Baciú door. Wij wilden allerlei details bespreken en weten, maar Mihai antwoordde 'geruststellend' dat het 'a very nice trip' zou worden. Dat wilden wij natuurlijk ook, maar in een land als Roemenië wil je toch wat meer zekerheid. Uiteindelijk heeft Mihai het helemaal waar gemaakt als organisator en ook als enthousiaste gids.

Op 14 mei vertrokken we met z'n eenentwinti-

gen van Schiphol naar Boekarest; een vlucht van drie uur. Volgens afspraak stonden onze bussen klaar en reden we 300 km naar Tulcea, de stad aan het begin van de delta. We volgden een tweebaansweg dwars door alle dorpjes tussen Boekarest en Tulcea, en onderweg zagen we tot onze grote opwinding de nodige draadvogeltjes, die bijeneters en scharrelaars bleken te zijn. Deze prachtig gekleurde vogels zagen we werkelijk overal. Ze bleken daar net zo algemeen te zijn als merels bij ons. Met vogelaars een stop maken heeft het risico dat je ze daarna niet meer in de bus krijgt. Bij een benzinestation even tanken, wat drinken en weer door. Maar bij het veldje erachter werden al een braamsluiper, een grauwe klauwier, een grauwe gors, een zwartkop, een torenvalk en een schreeuwend gespot. Na deze verlengde stop weer op weg. Vlak na de eerste Donau-overgang – een enorme brug over een indrukwekkende rivier – een grote roekenkolonie met ook enige nesten van roodpootvalken ertussen. We liepen warm, ook al omdat het in de bus niet onder de 30 °C kwam.

Woudaapje

De hele rit duurde vijf uur en we waren blij verrast met het hotel. Het hotel lag aan een

binnenmeer en vanaf het terras zagen we visdiefjes en onze eerste kwak. Ook ontmoetten we daar onze reisorganisator en gids Mihai voor het eerst, een enthousiaste kerel die goed was in sterke verhalen, waarvan we niet konden achterhalen of ze allemaal echt gebeurd waren.

De volgende morgen begon onze Delta-excursie pas echt. Inschepen op drie bootjes van 10 m lang (eentje nota bene gekocht in Spakenburg!) met genoeg ruimte voor de drie groepen van zeven vogelaars waarin we ons hadden opgesplitst. Elke boot had zijn eigen gids. Na een stukje over de middelste Donau-arm, vele honderden meters breed en vijftig meter diep, die als haven van Tulcea diende, voeren we een smalle kreek in.

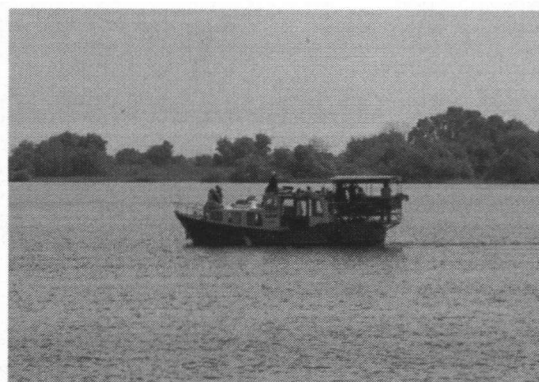
Nu zaten we echt in de Delta, waar we meteen werden verwelkomd met een aubade van de Noordse nachtegalen. Het was paradijselijk. Met 30° C voeren we in een zwoel windje heerlijk door de Donaudelta en je hoorde en zag de mooiste vogels om je heen. Je kunt je dan niet voorstellen dat de hele Delta 's winters stijf bevroren is, maar in dat landklimaat wordt het minus 30° C. De begroeiing is afwisselend: rietvelden, moerasbossen met hoge bomen zoals wilgen, populieren e.d.. die met hun stam zeker een meter in het water staan, maar ook weilandjes, met de mooiste wilde bloemen.

Overall zagen we ralreigers, kleine zilvreigers, kwakken, ijsvogels, en ook een grijskopspecht en een zwarte specht, en wielewalen, dwergaalscholwers, futen, koekoeken, oeverzwaluwen, te veel om hier allemaal op te noemen. Een hoogtepunt was een kolonie roodpootvalken en - altijd in de buurt - de scharrelaars en bijeneters, hele kolonies.

Ralreiger

We zijn drie dagen in de Delta geweest en hebben tweemaal overnacht in gasthuizen in Mila 23, een primitief dorpje van zoetwater-vissers. Als avondeten kregen we de lokale specialiteiten, snoekenkoppen, meervalkoppen en karperstaarten, alles overgoten met een sausje van geprakte knoflook met azijn. Als toetje wel het typisch Roemeense flensje met jam. Ja, als vogelaar moet je je soms een beetje aanpassen. Aan boord werd een stevige boerenlunch gekookt en geserveerd met wijn en Pálinka, de lokale neut. Bijzondere waarnemingen waren trekkende wespdiëven, buidelmezen, minnespel van kiekendieven, waarbij het mannetje een prooi aan het vrouwtje overgaf, baardmannetjes en woudaapjes.

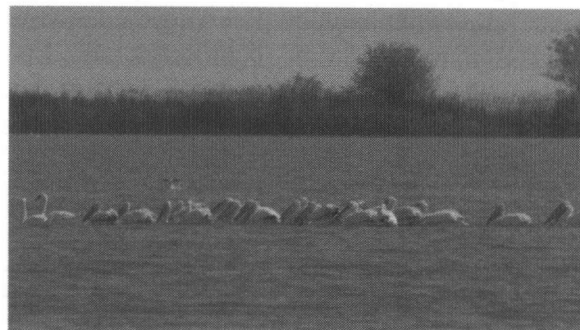
Terug uit de Delta hebben we nog drie dagen excursies op het land gemaakt, vanuit een hotel iets ten zuiden van Tulcea. Elke dag zo'n 200 km in twee bussen naar de locaties. De eerste dag richting de Zwarte Zee. Onderweg bij meertjes de veldrietzanger, maar ook kluten, karekieten, zwanen, eenden en vooral veel muggen! Vlakbij zee, achter een oude glasfabriek een ruig terrein met Temminck strandlopers, die toch kleine strandlopers bleken te zijn, en verder klauwier, kleine klapekster, kalanderleeuwerik en tot slot een

indrukwekkende kolonie grote sterns. Vlak langs de weg op een takje een roze spreeuw in prachtig nieuwe verentooi. Bij weer een ander meertje konden we tijdens de lunch genieten van witwang-, witvleugel- en zwarte sterns en zwartkopmeeuwen met jongen. Tijdens de terugreis in het veld nog tureluurs, grutto's, strandplevieren en tapuiten.

De tweede dag naar Murighol, een merengebied waar we de veldrietzanger en de kleine plevier troffen. Verder die dag op zo'n woest landje achter een dorpje de Balkankwikstaart en de sperwergasmus. Op weg naar een van de kastelen van Dracula (daarvan zijn er om toeristische redenen velen in Roemenië) een grote vlucht roze pelikanen en bij het kasteel duinpiepers, drie grielen en een dwergarend. De derde dag naar een oeroud stollingsgebergte bij de stad Macin. Op weg daarheen kwamen we langs de meest noordelijk arm van de Donau, die de grens met de Oekraïne vormt. Vanuit een hoog punt een schitterend uitzicht op Donau en de wetlands, waar een grote kolonie aalscholvers zat en vele pelikanen overvlogen. Daarna door naar de bergen waar we behoorlijk moesten lopen, maar waar we beloond werden met de rode rotslijster, overvliegende zwarte ooievaars, dwergarenden, raven en arendbuizerds. Aan de voet van de bergen lag een steppegebied waar vele siesels of grondeekhoorns zaten. In hun holletjes broedden isabeltapuiten en op de vlakke zagen we weer grielen en kortteenleeuweriken.

Boven de steppe vlogen arendbuizerd en dwergarend.

Het is niet mogelijk de pracht en verscheidenheid van de waargenomen vogels te beschrijven. We zijn tot ongeveer tweehonderd soorten gekomen. In dit verslag is alleen geprobeerd een beeld te schetsen van de sfeer tijdens onze excursies en van de omgeving van deze vogelreis. Iedere deelnemer (en natuurlijk de VWG zelf) krijgt als herinnering een uitgebreid verslag met lijst van waarnemingen en een DVD van de mooiste foto's.

Roze pelikanen

Elke serieuze vogelaar zou in zijn vogelaarsleven eigenlijk een keer de Donaudelta moeten bezoeken. We gaan er vrijwel zeker nog eens naar toe, maar volgend jaar nog niet. Dan staat er weer een andere bestemming op het programma, die ook weer een bijzondere ervaring moet worden.

Foto's: Bertus van den Brink

Spechten

*Vroeger bracht ik het op
een hele ochtend achter de zwarte
spechten aan te zitten
omdat in 'Zien is kennen' stond
dat ze vrij zeldzaam waren.
Ik vertelde het ook aan niemand
want dat moest natuurlijk zo blijven.
Nu mag u best weten van die twee
in het Rozendaalse bos. De bomen
staan er trouwens niet meer
waar ik ze zag.*

T. van Deel

Uit: Gedichten (1980), Querido, Amsterdam